

Økonomien i naturpleje som driftsgren

Ny analyse viser, at der er behov for at sætte fokus på forretningspotentialet i naturpleje og erkende, at det er en vare, som det koster penge at producere. Kvægafgiftsfonden

Fremtidens muligheder i naturpleje som driftsgren afhænger af, hvorvidt de landmænd, der skal udføre opgaven kan skabe et positivt økonomisk resultat. Derfor har Projektet Naturpleje som professionel driftsgren* sat fokus på de økonomiske resultater, som de deltagende bedrifter i projektet opnåede.



Se 'European Agricultural Fund for Rural Development'

Formålet med analysen har været at sætte fokus på økonomien i naturpleje, når alle omkostninger og indtægter til naturplejen regnes med. Ved at regne på hele økonomien i driftsgrenen, og dermed også medtage omkostninger til arbejde, vedligehold, forrentning og afskrivning, får man mulighed for at sætte det "opnåede dækningsbidrag" fra dyrene i forhold et "krav til dækningsbidrag". På den måde kan man se, hvad dækningsbidraget skal være på den enkelte bedrift for at opnå et positivt resultat i driftsgrenen. Dermed kan driftsgrensanalysen også anvendes som metode til at regne videre på, hvordan man ønsker at tilrettelægge den fremtidige produktion på ejendommen. For alle fem bedrifter var der tale om en underskudsforretning. Det gennemsnitlige dækningsbidrag var på 4.307 kr., mens "kravet til dækningsbidrag" gennemsnitligt lå på 8.503 kr. Der er med andre ord langt op til en rentabel forretning.

Større omkostninger end indtægter

Resultaterne af driftsgrensopgørelsen kan ses i figur 1. Der er to søjler for hver bedrift, en med indtægter, og en med omkostninger. Fælles for alle bedrifterne er, at omkostningerne er større end indtægterne. Bedrifterne er sorteret således at bedrift nr. 1 har det bedste resultat (mindste underskud) og så fremdeles. Det er værd at notere sig, at der er fem vidt forskellige bedrifter, med forskellige produktionsformer. Særligt kan det bemærkes at bedrift nr. 2, som den eneste, ikke har køer, men derimod stude, hvilket betyder en anden størrelsesorden for omkostningernes niveau. Bedrift nr. 3 supplerer sin produktion fra ammekøerne ved også at indkøbe yderligere tyrekalve af kødkvægsrace til produktionen. Bedrift nr. 4 har udelukkende dyrene gående på egne arealer, og dermed en større kapital bundet i produktionen end de øvrige. Bedrift nr. 5 har gratis adgang til alle græsningsarealer og kan frit afhente wrapballer til vinterfodring, men har til gengæld ikke haft adgang til at søge støtte på naturarealerne.

Resultaterne fra analysen tjener det formål at vise fem forskellige bedrifters resultat, mere end egentlig sammenligning af resultaterne mellem bedrifterne.

De deltagende bedrifter havde udelukkende sommerafgræsning på naturarealerne, og stod derfor overfor to væsentlige udfordringer: Den ene, at der skal "betales husleje" til stalden hele året, selvom dyrene kun anvender den om vinteren. Den anden at vinterfoderet, der ofte består af græsensilage fra ekstensive arealer, kan være forholdsvis dyrt at producere.

Behov for øget fokus

De negative resultater for de fem medvirkende bedrifter viser, at der er behov for at sætte fokus på forretningspotentialet i naturpleje. Hvis der fremadrettet skal plejes flere naturarealer, er det vigtigt at der også er mulighed for at opnå en fornuftig afkastningsgrad, for dem der investerer tid og penge i aktiviteten. Dette skal både ske indenfor de produktions tekniske forhold, hvor tilvækst, reproduktion og dødelighed er væsentlige faktorer, og i en erkendelse af at naturpleje er en opgave, som det koster penge at løse - og at der vil være behov for en betaling, til dem der udfører opgaven på et givent areal.

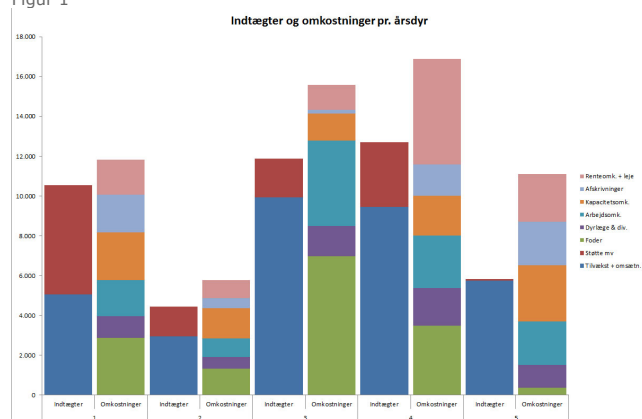
Fremtidens naturpleje

I projektet "Smag på landskabet", som blev skudt i gang i januar 2013, sættes der blandt andet fokus på mulighederne for at skabe en differentieret produktion, så det bliver muligt at få en merpris for det kød, der produceres fra naturarealer. Det er dog værd at huske på, at merværdien afhænger af forbrugernes betalingsvillighed.

Hvis omkostningerne til naturpleje skal dækkes udelukkende gennem prisen på kødet, overlades naturplejen dermed også til de frie markedskræfter. Dermed vil udsving i kødpriserne komme til at være medbestemmende for om naturarealerne bliver passet og plejet.

Er det derimod et ønske om at passe naturarealerne man har øverst på listen, kan det bedst håndteres ved at man lader markedet regulere, hvad de enkelte landmænd ønsker at tilbyde deres naturpleje til på de enkelte arealer. På den måde vil betalingen for at passe arealerne komme til at stemme overens med den værdi, arealet har for producenten, således at arealer med gode produktionsforhold er billige at få passet, mens arealer med dårlige produktionsforhold er dyre at få passet.

Figur 1



Se også Powerpoints fra præsentation af resultaterne [her](#)

Metode

Driftsgrensanalysen udarbejdes sædvanligvis på baggrund af årsrapporten, hvor man fordeler de faktiske omkostninger mellem driftsgrenene på bedriften. I denne opgørelse er opgørelsen af dækningsbidraget foretaget i produktionsåret fra 1. oktober 2011 til 30. september 2012, mens alle øvrige poster er fra årsrapporten 2011. Denne forskudte opgørelse har været nødvendig for at kunne få samlet data ind i projektføreløbet, og da der ikke er nogen af bedrifterne som har ændret væsentligt på besætningsstørrelse eller sammensætning i perioden er det ikke vurderet som en væsentlig fejlkilde at anvende kapacitets- og kapitalomkostninger fra en periode, der er 9 måneder forskudt fra perioden hvor dækningsbidraget er opgjort.

For de deltagende bedrifter er opdelingen foretaget mellem driftsgrenene "naturpleje" og "planteavl".

Der medtages alle indtægter for salg af dyr, tilvækstværdi på besætningen og alle støtteindtægter, der vedrører dyrene og arealerne der plejes.

På omkostningssiden indregnes de faktiske omkostninger til indkøbt foder, mens det græsensilage, som opfodres i løbet af vinteren, er overført til 1,20 kr./FEN. Det græs, som dyrene selv henter på marken, er ikke sat til nogen pris, da eventuelle omkostninger til indhegning og opsyn med dyrene er medtaget ved kapacitetsomkostningerne. Udover foderomkostningerne medtages faktiske omkostninger til dyrlæge og diverse stykomkostninger vedr. husdyr. Kapacitetsomkostningerne i form af energi, vedligehold, løn, forsikring, diverse kapacitetsomkostninger og driftsmæssige afskrivninger er fordelt mellem driftsgrenene i samarbejde med landmændene og baseret på de oplysninger, der allerede er tilgængelige i årsrapporten.

Til forskel fra en sammenligning af årsrapporternes regnskabsresultat indregner driftsgrensanalyserne også en beregnet løn for ejerens arbejdsindsats. Og i stedet for de faktiske rentekomkostninger – som afhænger af gældsprocenten – indsættes en forrentning af aktiverne, der indgår i driftsgrenen - dvs. bygninger, inventar, besætning, foderbeholdninger og for de bedrifter, der selv ejer arealerne, indgår jordens værdi også.

For yderligere oplysninger om baggrund og analyseresultaterne:

Konsulent Jacob Krog, Videncentret for Landbrug, Kvæg
T +45 87405166 (direkte) | E jkg@vfl.dk

*I 2011 og 2012 har VFL, Kvæg, Økologisk Landsforening, AU-Foulum, Natur og Landbrug samt AgroTech kørt projektet "Naturpleje som professionel driftsgren". Projektet har været støttet af Kvægafgiftsfonden og Fonden for Økologisk Landbrug. Formålet har været at udvikle naturpleje som en professionel driftsgren, der er økonomisk rentabel.